

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Přeshraniční spolupráce v rámci Operačního programu
ČR – Bavorsko**

Vypracovala: Lenka Jelínková
Vedoucí práce: Ing. Jakub Husák

© 2011 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Akademický rok 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Lenka Jelínková

obor Veřejná správa a regionální rozvoj

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 16 určuje tuto bakalářskou práci.

Název práce: **Přeshraniční spolupráce v rámci Operačního
programu ČR - Bavorsko**

Osnova bakalářské práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Literární rešerše
4. Analýza realizovaných projektů
5. Závěr
6. Seznam použitých zdrojů
7. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 30 - 40 stran

Doporučené zdroje:

- 1.KOL. AUT. 2008: Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Plzeň, Aleš Čeněk
 - 2.MATES, P., WOKOUN, R. et al. 2001: Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. Praha, Prospektrum
 - 3.JEŘÁBEK, M., DOKOUPIL, J., HAVLÍČEK, T. et al. 2004: České pohraničí: Bariéra nebo prostor zprostředkování? Praha, Academia
 - 4.PEKOVÁ J., PILNÝ J.2002: Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha. ASPI Publishing
 - 5.DOČKAL, V. (ed.) 2005: Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky: Růžový obláček a hrana reality. Brno, Masarykova univerzita v Brně
 - 6.WOKOUN, R. a kol. 2008: Regionální rozvoj. Praha, Linde
- Další literatura bude doporučena v průběhu zpracování bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jakub Husák**

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2011

Vedoucí katedry

Děkan

V Praze dne: 8. 3. 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Přeshraniční spolupráce v rámci Operačního programu Česká republika – Bavorsko“ vypracovala samostatně po odborných konzultacích s vedoucím bakalářské práce a za použití odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použité literatury na konci práce.

V Hudlicích dne 30. března 2011

.....
Lenka Jelínková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Jakubu Husákovi za jeho čas, který věnoval mé práci a zejména pak za jeho cenné rady, odborné vedení a objektivní a přímou kritiku, díky kterým jsem měla možnost hlouběji proniknout do dané problematiky a zpracovat svoji práci. Dále bych také chtěla poděkovat mým rodičům, kteří mi umožnili studium na vysoké škole a po celou dobu studia mi byli velkou oporou.

**Přeshraniční spolupráce v rámci Operačního programu
ČR – Bavorsko**

Cross-border Cooperation within the Operational Program
ČR – Bavaria

Souhrn

Předmětem této bakalářské práce je přeshraniční spolupráce v regionu ČR - Bavorsko. V úvodu práce bude charakterizován region a regionální rozvoj a poté bude vysvětlen vznik a vývoj regionální politiky. V další části práce bude vysvětlena přeshraniční spolupráce, pojem euroregion a v neposlední řadě budou definovány Operační programy, které slouží k financování jednotlivých projektů.

V praktické části bude charakterizována oblast Operačního programu Česká republika Bavorsko a analýza projektů. Ke konkrétním, vybraným projektům budou zmíněny základní informace a jejich celkové zhodnocení, případně doporučení pro další spolupráci. K lepšímu hodnocení a srovnávání bude také využito grafů.

Klíčová slova: region, regionální rozvoj, regionální politika, přeshraniční spolupráce, euroregiony, Operační program, Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropská unie

Summary

The purpose of this Bachelor work is cross-border cooperation in the region CR - Bavaria. The introduction will be characterized by region and regional development, then we will discuss the emergence and development of regional policy. The next section will explain the cross-border cooperation, the concept of the euroregion and ultimately will define operational programs used to finance individual projects.

The practical part will be characterized by the area Operational programme Bavaria and the Czech Republic project analysis. The specific, selected projects will be discussed basic information and their overall evaluation or recommendations for further cooperation. For better evaluation and comparison charts will also be used.

Keywords: region, regional development, regional policy, cross-border cooperation, euroregions, Operational programme, European Regional Development Fund, European Union

OBSAH

1. ÚVOD	9
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	10
3. LITERÁLNÍ REŠERŠE	11
3.1 REGIONÁLNÍ ROZVOJ	11
3.1.1. Region	11
3.1.2. Regionální rozvoj	12
3.2 REGIONÁLNÍ POLITIKA	13
3.2.1 Vývoj regionální politiky	13
3.2.2 Příčiny vzniku regionální politiky	14
3.2.3 Cíle a nástroje regionální politiky	14
3.2.4 Původní principy regionální a strukturální politiky EU	15
3.2.5 Územní jednotky pro regionální politiku EU	16
3.2.6 Regionální politika v období 2007-2013	18
3.3 PŘESHraničNÍ SPOLUPRÁCE	23
3.3.1 PřeshraničNí spolupráce	23
3.3.2 Euroregiony	24
3.3.3 Cíl Evropská územní spolupráce	25
4. ANALÝZA REALIZOVANÝCH PROJEKTŮ	28
4.1 Charakteristika území v rámci OperačNího programu Česká republika- Bavorsko ..	28
4.2 Prioritní osy Cíle 3	30
4.2.1 Prioritní osa 1 Hospodářský rozvoj, lidské zdroje a sítě	31
4.2.3 Prioritní osa 2 Rozvoj území a životního prostředí	31
4.2.4 DispozičNí fond	32
4.3 Analýza projektů přeshraničNí spolupráce	32
4.3.1 Projekt „Turistický destinačNí management Bavorský les – Šumava“	35
4.3.2 Projekt „Čechy a Bavorsko všedního dne“	37
5. ZÁVĚR	40
6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	42
7. PŘÍLOHY	44

1. ÚVOD

Evropa se vyznačuje společnou kulturou a dějinami a je také známá svou národnostní a politickou roztržičností. V této době politická, ale také jazyková různorodost komplikuje integraci Evropy.

Myšlenka integrace vznikla krátce po 2. světové válce. Země byly velmi zdevastované a hospodářsky oslabené a Evropa si chtěla udržet mír a přestat s krvavými válkami. Hraniční území se stala strukturálně slabými oblastmi, které nebyly buď vůbec zpřístupněny, alespoň silnicí či železnicí, nebo jen nedostatečně.

Hraniční regiony jednotlivých států trpěly kvůli své poloze a tím i vyplývajícím odloučením. Často se tyto oblasti vyvíjely odlišně. Hlavním cílem přeshraniční spolupráce je tedy vyrovnávat nevýhody hranic, překonávat okrajovou polohu hraničních oblastí a zlepšovat podmínky pro život obyvatel. Přeshraniční spolupráce by měla zahrnovat kulturní, sociální, hospodářské a infrastrukturní oblasti života. Přeshraniční spolupráce mezi sousedícími hraničními regiony má dlouhou tradici a v dnešní době je jednou z nejdůležitějších spoluprácí v Evropské unii a současně stále nabývá na významu.

Často skloňovaným tématem v příhraničních oblastech jsou tzv. euroregiony, které začaly vznikat již v 50. letech minulého století. Euroregiony jsou nadnárodním typem svazků či sdružení měst a obcí s cílem překonávat hranice, podporovat a realizovat projekty mezi smluvními stranami, odstraňovat nerovnosti mezi regiony na obou stranách hranice a pozitivně stimulovat na další spolupráci. Euroregiony vedou k užší spolupráci, podpoře cestovního ruchu a díky tomu dochází ke zvyšování ekonomiky regionu.

Tématem této bakalářské práce je přeshraniční spolupráce v rámci operačního programu Česká republika - Bavorsko. Program přeshraniční spolupráce mezi Svobodným státem Bavorsko a Českou republikou vychází z předcházející přeshraniční spolupráce, zabezpečované v rámci Iniciativy Společenství INTERREG IIIA, která byla uskutečněna v období 2004-2006. Současné programové období 2007 - 2013 vychází z cíle 3, kterým je Evropská územní spolupráce. Tento cíl usiluje o podporu přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů. Pro Českou republiku existují Operační programy pro přeshraniční spolupráci s Polskem, Saskem, Bavorskem, Rakouskem a Slovenskem.

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

Hlavním cílem této bakalářské práce je v první řadě charakterizovat přeshraniční spolupráci v rámci regionální politiky EU a také zhodnotit přínosy projektů, které se v rámci Operačního programu Česká republika - Bavorsko uskutečnily. Tato práce je konkrétně zaměřena na pojetí regionálního rozvoje a s ním související regionální politikou EU. Dalším záměrem práce je charakterizovat vznik přeshraniční spolupráce, pojem euroregion a v neposlední řadě analyzovat vybrané projekty, jakým způsobem a jak účelně se daří realizovat přeshraniční spolupráci.

Specifickými cíli práce jsou:

- vymezení pojmu region a regionální rozvoj
- vývoj, vznik, cíle a nástroje regionální politiky EU
- vymezení regionální politiky v programovém období 2007-2013
- vysvětlení pojmu přeshraniční spolupráce
- definování pojmu euroregion
- detailní charakteristika Evropské územní spolupráce
- analyzovat a zhodnotit vybrané projekty, zda byly pro Českou republiku a Bavorsko, konkrétně pro příhraniční oblasti přínosné. Zhodnocení těchto projektů by mělo vést k odpovědi, zda byly opravdu odstraněny nerovnosti na obou stranách hranic, podpořen cestovní ruch či zlepšeny podmínky pro život.

Technikou k dosažení jednotlivých cílů, bude v první části práce zejména studium odborné literatury a studium jednotlivých dokumentů. V druhé části práce to pak bude sekundární analýza databáze uskutečněných projektů a identifikace potřebných dat a odborných zpráv týkajících se konkrétních projektů.

3. LITERÁLNÍ REŠERŠE

3.1 REGIONÁLNÍ ROZVOJ

Vzhledem k tomu, že přeshraniční spolupráce úzce souvisí s regionálním rozvojem a regionální politikou, je potřeba si tyto termíny a pojmy detailně charakterizovat.

3.1.1. Region

Definovat pojem region není tak snadné, existuje mnoho definicí, zde je uvedena obecná definice, která vymezuje region jako oblast, část území s určitými vlastnostmi, vymezená definovanými hranicemi. Region jako objekt regionální politiky, tedy i jako objekt řízení, vykazuje vlastnosti složitého systému (Skokan, 2004).

Regiony jsou objekty regionalistických studií. Předmětem regionů jsou prostorové vztahy, jevy a procesy. Prostorové vztahy, jevy a procesy jsou v současné společnosti složitě organizované. Jejich zjevnou podobou je osídlení prostoru a struktura tohoto osídlení. Osídlení a jeho strukturu regionalistka rozděluje do regionů tak, že vytváří charakteristické jednotky jako soubory prvků osídlení a jeho struktury, které jsou typické a od jiných jednotek rozdílné. Regiony jsou sociálně konstruované (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2008).

Region může být také definován jako určitá část geografické sféry. Region je výsledkem prostorové či územní diferenciací geografické sféry, pro který se dá použít termín prostorová jednotka. Prostorová diferenciací může být uskutečněna na přírodním, politickém (administrativním), ekonomickém, sociálním či kulturním základě, popřípadě to může být kombinace výše jmenovaných faktorů (Toušek, Kunc, Vystoupil a kol, 2008).

Hranice regionu

Regiony znamenají vzájemně se odlišující území, proto musí být ohraničené, označené nějakou hranicí. Pro vymezení regionu se používá fyzickogeografická hranice, ta může být ostrá, tzv. liniová např. řeka, anebo méně ostrá, tzv. zóna, pásmo např. pohoří. Hranice, která vznikla činností člověka, má zpravidla ostřejší podobu např. ulice (Kolektiv autorů, 1998).

Struktura regionu

Na základě vnitřní struktury jsou rozlišovány dva základní typy geografických regionů. *Homogenní regiony*, které se vyznačují stejnorodostí svých vlastností (např. průměr srážek v roce, úroveň nezaměstnanosti). *Heterogenní regiony* (nehomogenní, nodální, spádové, uzlové, funkční), které se vyjadřují nestejnorodostí svých vlastností, ale funkční jednotností. Homogenní a heterogenní regiony se odlišují především ve funkčnosti, tedy že homogenní regiony se vyznačují stejnorodostí funkcí, heterogenní regiony jsou naopak typické různorodostí funkcí, které zajišťují (Skokan, 2004).

Řád a hierarchie regionů

Určení řádu a hierarchie regionů je při zkoumání regionální struktury většího celku jedním z nejdůležitějších úkolů. Běžně se používají jednoduchá označení různých řádů regionů a to mikroregiony, mezoregiony a makroregiony. K vyjádření hierarchické podřízenosti může být použit název subregion (Mates, Wokoun a kol., 2001).

3.1.2. Regionální rozvoj

Rozvoj je označení procesu, který si klade za cíl zlepšování původního stavu, či přetvoření do lepší podoby. Rozvoj je chápán jako proces zlepšování, vedoucí ke vzniku lepší verze než byla předchozí, ze které vycházela.

„Regionální rozvoj je představován komplexem procesů, které probíhají v rámci složitého systému region. Pro ovlivňování a řízení těchto procesů je proto nezbytné používat systémový přístup. Podporou regionálního rozvoje se zabývá regionální politika“ (Skokan, 2004, s. 13).

Pojmem regionální rozvoj rozumíme růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů směřující ke zvyšování životní úrovně a kvality života obyvatel. Jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho částí (regionů, mikroregionů) a odstraňování popřípadě zmírňování regionálních disparit. Vychází se přitom ze základního dokumentu, zákona č.248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje (mmr.cz, sagit.cz).

Základním nástrojem pro regionální rozvoj je regionální plánování. Je to speciální případ strategického plánování, tj. systematického procesu, který obsahuje výběr cílů, úkolů a činností potřebných k jejich dosažení. K jeho základním fázím patří analýza, strategie, programy a realizace. Cílem programu rozvoj regionu je stanovit území, zjistit rozvojové předpoklady a problémy, vypracovat strategii rozvoje regionu a poskytovat náměty na projekty k podpoře hospodářského a sociálního rozvoje regionu a jeho částí, to vše při respektování principů trvale udržitelného rozvoje (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2008).

3.2 REGIONÁLNÍ POLITIKA

Pro pojem regionální politika existuje řada definic. V podstatě by se dala regionální politika definovat jako soubor cílů, opatření a nástrojů směřujících ke snižování velkých regionálních rozdílů a k zajištění socioekonomického růstu jednotlivých regionů (Mates, Wokoun a kol., 2001).

Skokan uvádí, že regionální politika představuje koncepční i výkonnou činnost státních i regionálních institucí zaměřenou na stanovení hlavních směrů a strategických cílů v regionálním rozvoji a vytváření metod, postupů a zdrojů pro jejich realizaci. Za hlavní cíle regionální politiky se dá pokládat podpora regionálního rozvoje orientovaného na vyrovnávání regionálních disparit a dosahování růstu blahobytu regionů. Za rozhodující je dán ekonomický rozvoj založený na rozvoji podnikání s podporou regionální infrastruktury, jehož hlavním zájmem je blahobyt lidí (Skokan, 2004).

3.2.1 Vývoj regionální politiky

Regionální politika vznikla počátkem 30. let 20. století ve Velké Británii a to v souvislosti s velkou hospodářskou krizí, kdy se ekonomické a sociální rozdíly ve vývoji jednotlivých regionů prohloubily natolik, že stát byl nucen přijmout určité kroky ke zmírnění rozdílů. V roce 1934 byl přijat „Zákon o speciálních územích“, první regionálně orientovaný legislativní dokument, který vymezil problémové regiony a definoval způsoby pomoci a pravidla pro alokaci prostředků. Po 2. světové válce se regionální politika začala vyvíjet i v Evropě, nejprve ve Francii, později Itálii, Německu, Nizozemí a v dalších členských zemích (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

3.2.2 Příčiny vzniku regionální politiky

Vezmeme-li si jakýkoliv stát a jeho regionální strukturu, můžeme vedle prosperujících regionů s vysokou životní úrovní nalézt také řadu regionů s podprůměrnou ekonomickou výkonností, s vysokou nezaměstnaností a dalšími sociálními problémy. Jiné regiony se sice vyznačují přijatelnou ekonomickou úrovní, ale jejich další rozvoj je silně ovlivněn např. špatným stavem životního prostředí. Příčiny regionálních rozdílů a vzniku tzv. problémových regionů jsou různorodé a projevují se v řadě forem, můžeme rozlišit tři hlavní typy regionů a to regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji, regiony s nedostatečným využitím vlastních zdrojů a regiony se stagnujícím či upadajícími základními odvětvími (Kolektiv autorů, 1998).

3.2.3 Cíle a nástroje regionální politiky

Cíle regionální politiky vycházejí z identifikace hlavních regionálních problémů a pojetí hospodářské politiky státu. Pro jednotlivá časová období se konkretizují, tak, aby bylo možno kontrolovat jejich splnění a hodnotit účinnost použitých nástrojů. Mezi konkrétní cíle patří snížení výrazných meziregionálních diferencí v úrovni nezaměstnanosti, v průměrných příjmech, sblížení úrovně HDP (v přepočtu na jednoho obyvatele) v jednotlivých regionech. Jako dílčí bývají formulovány cíle pro povzbuzení podnikatelských aktivit v regionu, zlepšení vybavenosti regionu technickou infrastrukturou, povzbuzení bytové výstavby v regionu, zkvalitnění ekologické situace v regionu atd. (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Kolektiv autorů a zároveň Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kolektiv se shodují na dělení nástrojů regionální politiky. Ty se většinou člení do dvou základních skupin, jsou to nástroje makroekonomické a mikroekonomické povahy. K nim se pak ještě přiřazují nástroje jiného charakteru.

Makroekonomické nástroje jsou značně omezeny ostatními cíly národohospodářské politiky (udržení inflace na žádoucí úrovni, vyrovnanost platební bilance). Mezi makroekonomické nástroje patří fiskální politika (regionalizace daní a odvodů, snížená sazba daní ve vybraných podporovaných regionech), monetární politika

(usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech) a protekcionismus (státní ovlivňování dovozů prostřednictvím dovozních limitů a cel) (Kolektiv autorů, 1998).

Mikroekonomické nástroje ovlivňují rozhodování ekonomických subjektů o jejich prostorové lokalizaci, dělí se na nástroje, které ovlivňují prostorový pohyb pracovních sil - částečná úhrada nákladů na cestování a nástroje působící na prostorový pohyb kapitálu - kapitálové subvence (Kolektiv autorů, 1998).

Ostatní nástroje regionální politiky jsou používány výjimečně, patří sem administrativní nástroje a institucionální nástroje jako jsou regionální rozvojové agentury (Kolektiv autorů, 1998).

3.2.4 Původní principy regionální a strukturální politiky EU

Podle Marka a Kantora, regionální a strukturální politika Evropské unie a v podstatě i využívání strukturálních fondů vychází z pěti hlavních principů:

Princip programování

Kladen důraz na komplexní přístup k řešení problémových regionů. Prostředky fondů jsou alokovány na základě víceletých a víceoborových programů. Prostředky jsou alokovány na schválené programy, které se realizují pomocí konkrétních projektů.

Princip koncentrace

Zásada koncentrace úsilí, spočívá v tom, že by prostředky z fondů měly být využívány pouze k realizaci předem stanovených cílů, co nejúčelněji, aby nebyly rozměňovány na menší, drobné akce.

Princip partnerství

Zahrnuje důraz na úzkou spolupráci mezi Komisí a odpovídajícími orgány na národní, regionální a místní úrovni. Na konkrétním rozdělení prostředků se podílí samotní příjemci, pro které jsou prostředky určeny.

Princip adicionality (doplňkovosti)

Prostředky vynakládané ze společného rozpočtu EU mají pouze doplňovat ostatní veřejné výdaje, ne je nahrazovat. V praxi to znamená, že prostředky poskytnuté ze zdrojů EU musí být doplněny podílem ze strany příjemce.

Princip monitorování a vyhodnocování

Průběžné sledování a vyhodnocování prováděných opatření a celkové efektivnosti vynakládaných prostředků. Důsledná kontrola věcného i finančního plnění projektu.

(Marek, Kantor, 2009)

Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kolektiv doplňují těchto pět základních principů o další doplňkové principy:

Princip solidarity

Hospodářsky vyspělejší státy přispívají na rozvoj méně ekonomicky rozvinutých států.

Princip subsidiarity

Jednotlivé cíle by měli být plněny na co nejnižší možné úrovni rozhodování, na které je možno toto plnění zajistit.

(Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008)

3.2.5 Územní jednotky pro regionální politiku EU

V Evropské unii byla zavedena tzv. nomenklatura územních statistických jednotek – NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques), tyto územní jednotky slouží jak pro statistické potřeby EU, tak pro účely zařazení regionů různé úrovně pod jednotlivé cíle regionální politiky EU (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2008).

Územní jednotky NUTS byly stanoveny v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26.5.2003 o vytvoření společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS) (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Klasifikace NUTS je hierarchická. Řádově vyšší jednotky jsou tvořeny určitým počtem celých nižších jednotek. Základní kameny systému územních statistických jednotek NUTS tvoří jednotky NUTS 1 – NUTS 3. Tyto základní jednotky jsou doplněny o jednu vyšší jednotku NUTS 0 a dvě jednotky menší LAU 1 a LAU 2 (Local Administration Unit), jejichž vymezení je dobrovolné (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2008).

V Nařízení EP a Rady (ES) č. 1059/2003 o společné klasifikaci územních jednotek pro statistiku je stanoven minimální a maximální počet obyvatel pro tři základní úrovně NUTS regionů, viz tabulka 1. (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Tabulka 1.: Hodnoty pro tři základní úrovně NUTS regionů

Úroveň	Doporučený minimální počet obyvatel	Doporučený maximální počet obyvatel
NUTS I	3 miliony	7 milionů
NUTS II	800 000	3 miliony
NUTS III	150 000	800 000

Zdroj: *Www.strukturalni-fondy.cz* [online]. c2011 [cit. 2011-02-24] Dostupné z WWW: <www.strukturalni-fondy.cz>.

Členění území ČR

Česká republika byla vždy dělena na kraje, které odpovídají úrovni NUTS III. Kvůli vstupu do EU musela zavést ještě jeden stupeň členění odpovídající úrovni NUTS II - **regiony soudržnosti** (Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Jihozápad, Střední Čechy, Moravskoslezsko a Střední Morava), které jsou znázorněny na obr. 1. Na úroveň NUTS II je totiž směřována podpora z fondů EU v cíli Konvergence a částečně též Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Obr. 1.: Skladba 14 krajů (NUTS III) do 8 regionů soudružnosti (NUTS II)

Zdroj: [Www.strukturalni-fondy.cz](http://www.strukturalni-fondy.cz) [online]. c2007 [cit. 2011-02-24]. Regionální politika EU. Dostupné z WWW: <www.strukturalni-fondy.cz>.

3.2.6 Regionální politika v období 2007-2013

V současném období 2007—2013 sleduje regionální politika tři cíle. Při stanovování regionální a strukturální politiky EU pro období 2007-2013 došlo k redukci ze tří původních cílů na dva cíle a ke zrušení Iniciativ, s tím že, Iniciativa společenství INTERREG III se stala třetím samostatným cílem pro současné období. K dosažení těchto cílů má regionální politika EU v evropském střednědobém rozpočtovém rámci (tzv. finanční perspektiva) prostřednictvím strukturálních fondů a Fondu soudružnosti vyčleněno 347 miliard eur. V tomto období je v České republice využíváno 26 operačních programů, které jsou zobrazeny v tabulce 2, ty se dále dělí na tématické, regionální, programy pro Prahu a programy spadající pod cíl Evropská územní spolupráce (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008; strukturalni-fondy.cz).

Tabulka 2.: Přehled operačních programů v období 2007-2013

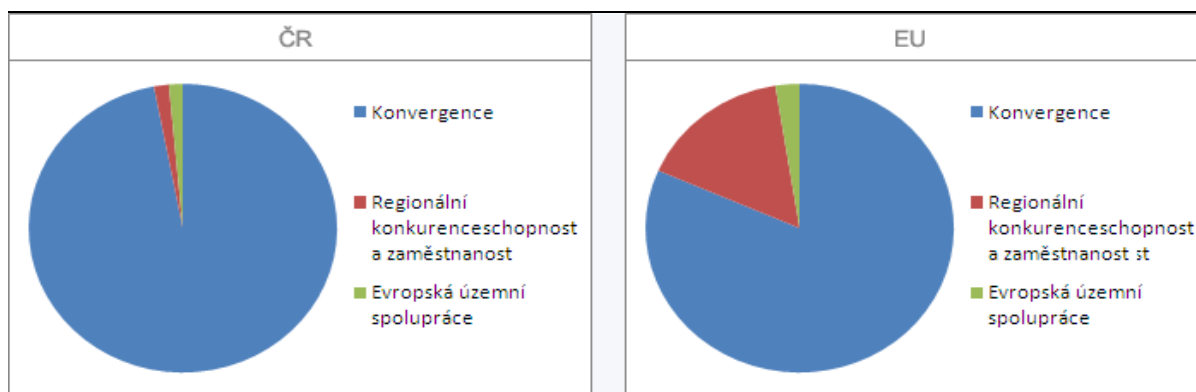
Operační programy na období 2007-2013		Přidělená finanční částka
TEMATICKÉ OP	OP Podnikání a inovace	21 271,1 mil. EUR (79,5%)
	OP Doprava	
	OP Životní prostředí	
	OP Lidské zdroje a zaměstnanost	
	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	
	OP Výzkum a vývoj pro inovace	
	Integrovaný operační program	
	OP Technická pomoc	
REGIONÁLNÍ OP (ROP)	ROP NUTS II Jihovýchod	4 659 mil. EUR (17,6%)
	ROP NUTS II Jihozápad	
	ROP NUTS II Moravskoslezsko	
	ROP NUTS II Severovýchod	
	ROP NUTS II Severozápad	
	ROP NUTS II Střední Čechy	
	ROP NUTS II Střední Morava	
OP - PRAHA	OP Praha Konkurenceschopnost	372,4 mil. EUR (1,4%)
	OP Praha Adaptabilita	
EVROPSKÁ ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCE	OP Mezuregionální spolupráce	389 mil. EUR (1,5%)
	OP Nadnárodní spolupráce	
	OP Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko	
	OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko	
	OP Přeshraniční spolupráce ČR - Rakousko	
	OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko	
	OP Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko	
	INTERACT II	
	ESPON 2013	

Zdroj: [Www.euroskop.cz](http://www.euroskop.cz) [online]. c2011 [cit. 2011-02-24]. Dostupné z WWW:

<www.euroskop.cz>.

Z grafu 1 je patrné, že nejvíce finančních prostředků z fondů EU plyne do cíle Konvergence. Další prostředky jsou využívány v cíli Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a nejmenší množství finančních prostředků plyne do cíle Evropská územní spolupráce.

Graf 1.: Rozdělení finančních prostředků z fondů EU mezi cíle politiky HSS v období 2007–2013

Zdroj: *Www.strukturalni-fondy.cz* [online]. c2011 [cit. 2011-02-24] Dostupné z WWW: <www.strukturalni-fondy.cz>.

Cíl Konvergence

Cílem je podpora hospodářského a sociálního rozvoje méně vyspělých regionů na úrovni NUTS II s HDP na obyvatele nižším než 75% průměru EU a členských států, jejichž HND na obyvatele je nižší než 90% průměru EU. V České republice pod něj spadají všechny regiony soudržnosti s výjimkou Hl. m. Prahy. Tento cíl je realizovaný prostřednictvím osmi tematických operačních programů a sedmi regionálních operačních programů a je financovaný z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF), Evropského sociálního fondu (ESF) a Fondu soudružnosti (FS). Na cíl Konvergence připadá v České republice 25,89 miliard eur (Marek, Kantor, 2009; strukturalni-fondy.cz).

Sedm regionálních operačních programů (ROP) pro regiony soudržnosti (NUTS II) s celkovou přidělenou částkou 4,66 miliard eur jsou:

- ROP NUTS II Severozápad
- ROP NUTS II Moravskoslezsko
- ROP NUTS II Jihovýchod
- ROP NUTS II Severovýchod
- ROP NUTS II Střední Morava
- ROP NUTS II Jihozápad
- ROP NUTS II Střední Čechy

(strukturalni-fondy.cz)

Osm tematických operačních programů s celkovou přidělenou částkou 21,23 miliard eur:

- OP Doprava
- OP Životní prostředí
- OP Podnikání a inovace
- OP Výzkum a vývoj pro inovace
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Integrovaný operační program
- OP Technická pomoc

(strukturalni-fondy.cz)

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Tento cíl je financovaný z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) a Evropského sociálního fondu (ESF). Na cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost připadá v České republice 0,42 miliardy eur. Cíl podporuje regiony NUTS II nebo NUTS I, které nečerpají z Konvergence.

V České republice pod něj spadá pouze Hl. m. Praha se dvěma operačními programy.:

- OP Praha Konkurenceschopnost
- OP Praha Adaptabilita

(strukturalni-fondy.cz)

Cíl Evropská územní spolupráce

Tento cíl usiluje o podporu přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů, je financovaný z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). Na cíl Evropská územní spolupráce připadá v České republice 0,39 miliard eur. V České republice pod něj spadají všechny regiony a prostředky lze čerpat z devíti operačních programů:

- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko
- OP Meziregionální spolupráce (všechny státy EU, Norsko a Švýcarsko)
- OP Nadnárodní spolupráce (ČR, Rakousko, Polsko, část Německa, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, část Itálie a z nečlenských zemí část Ukrajiny)
- Síťový operační program ESPON 2013 (všechny členské státy, Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Island, kandidátské státy EU)
- Síťový operační program INTERACT II (všechny členské státy)

(strukturalni-fondy.cz)

Cíl Evropská územní spolupráce bude v další části ještě blíže přiblížen, jelikož se jedná o nejdůležitější a nejzásadnější cíl v rámci přeshraniční spolupráce.

3.3 PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁČE

3.3.1 Přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce, vytváření souvislých struktur podél hranic, patří k nejzajímavějším formám regionální kooperace (Dočkal, 2005).

Problematika pohraničí, později doplněná o možnosti přeshraniční spolupráce, není nová. V Evropě se tradiční historická území, rozdělená státními celky vybudovanými na národnostním principu, snaží omezit nevýhody hraničních oblastí plynoucí z okrajové polohy a zlepšovat životní podmínky zdejších obyvatel (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček a kol, 2004).

Problematice pohraničí se věnuje *Evropská charta hraničních a přeshraničních regionů*, která řeší pojmy, jako jsou: překonávání národně státní izolovanosti hranic, navázání kontaktů se třetími zeměmi (nečleny EU), nová kvalita hranic: místa setkávání, regiony jako motor přeshraniční spolupráce, partnerství a subsidiarita, hraniční a přeshraniční regiony jako mosty k sousedům, posílení hraničních regionů v evropské místní soutěži atd. (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček a kol, 2004).

V České republice můžeme jako pohraniční, tj. sousedící s jiným státním celkem, definovat 35 ze 76 okresů Česka. Rozlohou je to téměř polovina plochy ČR, počtem obyvatel je to více než třetina obyvatelstva (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček a kol, 2004).

Rozvoj přeshraničních občanských kontaktů, vznik místních a přeshraničních občanských aktivit vede k obnově a navazování nových vztahů mezi obyvateli obou stran státní hranice. Spolu s obnovou občanské společnosti vzniká přeshraniční dimenze této občanské společnosti. Projevuje se neformálními kontakty jako je navazování přátelství, využití nákupních možností a pracovních příležitostí a formalizovanou spoluprací mezi orgány veřejné správy a činností euroregionů (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček a kol, 2004).

Existuje kvalitativní rozdíl mezi přeshraničními strukturami v západní Evropě a strukturami ve střední a východní Evropě. Západoevropské přeshraniční struktury se snaží řídit celou škálu oblastí – kulturní projekty, ochrana životního prostředí, pracovní trh atd., zatímco středo a východoevropské přeshraniční struktury jsou mnohem skromnější-orientují se převážně na kulturní či vzdělávací projekty (Dočkal, 2006).

3.3.2 Euroregiony

Formou přeshraniční spolupráce místních či regionálních samospráv nejen mezi zeměmi EU, ale také mezi nečlenskými zeměmi jsou euroregiony. Euroregiony jsou sdružení spolu přímo sousedících subjektů na opačných stranách hranic alespoň dvou států. Může se jednat o obce, kraje (regiony), případně další úrovně (departmenty apod.) či jejich sdružení a další právnické osoby. Euroregiony fungují na principu dobrovolnosti a jejich hlavní výhodou je fakt, že regiony na obou stranách hranice mohou řešit problémy společně. Hlavním motivem vzniku Euroregionů je snaha o odstraňování nerovností mezi pohraničními regiony a postupně zvyšovat ekonomický a sociální rozvoj. Cílem euroregionu je podpora a realizace projektů odrážející všechny formy spolupráce mezi smluvními stranami. Spolupráce zasahuje do všech oblastí života občanů, týká se zejména otázek životního prostředí, územního plánování a dopravní infrastruktury, cestovního ruchu a ekonomiky, kultury, rozvoje zaostávajících oblastí atd. (euroskop.cz).

První Euroregiony vznikaly v západní Evropě v 50. letech 20. století, zejména mezi zeměmi Beneluxu a Německem. Po roce 1989 došlo k jejich prudkému rozvoji podél původní železné opony a mezi kandidátskými zeměmi. Na území dnešní České republiky začaly vznikat první euroregiony od roku 1991, dnes existují po celé hranici státu (euroskop.cz).

České euroregiony

Na území České republiky existuje třináct euroregionů, které jsou zobrazeny na obr. 2. Jejich česká část pokrývá čtyřicet okresů a více jak polovinu území České republiky. Euroregiony jsou: Elbe-Labe, Erzgebirge-Krušnohoří, Egrensis (Chebsko), Bayerischer Wald-Šumava-Mühlviertel, Silva Nortica (jižní Čechy), Weinviertel-Pomoraví-Záhorie, Bílé Karpaty, Beskydy, Těšínské Slezsko, Silesia (Opavsko), Praděd, Glacensis (severovýchodní Čechy) a Nisa (Liberecko). Součástí euroregionů se staly také některé okresy, které se nacházejí ve velké vzdálenosti od hranic a spolufinancování některých projektů z eurofondů nemohou nárokovat, chtějí se však podílet na přeshraniční spolupráci (ec.europa.eu).

Obr. 2.: Mapa umístění jednotlivých Euroregionů v České republice

Zdroj: [Http://ec.europa.eu](http://ec.europa.eu) [online]. 23/08/2007 [cit. 2011-02-24]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <<http://ec.europa.eu>>.

3.3.3 Cíl Evropská územní spolupráce

Cíl Evropská územní spolupráce je pro přeshraniční spolupráci nejzásadnější. Největší důraz je kladen na podporu přeshraničních aktivit v oblasti životního prostředí, společného rozvoje a zlepšování přístupu k informačním a komunikačním technologiím. Dále se klade důraz na výstavbu a rozvoj hraniční infrastruktury a napojení pohraničí na důležité přeshraniční dopravní osy, spolupráci v oblasti výzkumu a vývoje, vzdělávání, inovací, kooperaci při integraci postižených osob do společnosti, podporu efektivního systému přeshraniční protipožární a protipovodňové ochrany a ochrany před katastrofami. Dalším důležitým bodem je budování čistíren odpadních vod, posílení environmentálního vzdělávání, ochrana a obnova památek, rozvoj cyklistických tras a stezek, hippostezek, turistických a lyžařských stezek a tras, zřizování a činnost turistických informačních

center, podpora přeshraniční spolupráce v oblasti rozvoje mezilidských vztahů, společenských, kulturních a volnočasových aktivit (strukturalni-fondy.cz).

Evropský fond pro regionální rozvoj

V rámci cíle Evropská územní spolupráce jsou finanční prostředky čerpány z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). Evropský fond pro regionální rozvoj financuje především investiční projekty. Snižuje nerovnosti v zaostávajících regionech a upadajících průmyslových oblastech. Nejvíce peněz z ERDF plyne do zlepšení infrastruktury. Hlavním současným tématem je budování čističek odpadních vod či instalace obnovitelných zdrojů energie. Mezi podpořené projekty patří např. výstavba silnic a železnic, odstraňování ekologických zátěží, regenerace brownfields, úpravy koryt řek, podpora inovačního potenciálu podnikatelů či podpora začínajícím podnikatelům. V regionech směřuje podpora na projekty rozvoje obcí a měst, zlepšení infrastruktury a zvýšení cestovního ruchu, díky podpoře turistických cest, zakoupením vozidel veřejné dopravy, rekonstrukcí kulturních památek, zvýšením kapacity ubytování či materiální vybavení škol (euroskep.cz).

Operační programy přeshraniční spolupráce

Největší podíl prostředků určených pro cíl Evropská územní spolupráce, je v programovém období 2007-2013 určen na realizaci projektů přeshraniční spolupráce, které budou realizovány v rámci pěti Operačních programů Přeshraniční spolupráce (ČR - Sasko, ČR - Bavorsko, ČR - Rakousko, ČR - Slovensko a ČR – Polsko). Všechny tyto Operační programy mají společný cíl - podporu hospodářské a sociální integrace příhraničních území, odstraňování přetrvávajících bariér, posilování dalšího rozvoje, posilování vzájemných kulturních a sociálních vztahů, společná péče o přírodní bohatství, rozvoj cestovního ruchu a budování flexibilního trhu práce (Abeceda fondů Evropské unie 2007-2013).

Celková alokace pro období 2007-2013 pro všechny Operační programy Přeshraniční spolupráce je 351,6 mil. EUR ze zdrojů Společenství a 20,6 mil. EUR z národních zdrojů ČR (Abeceda fondů Evropské unie 2007-2013).

Žadatelé mohou být územní samosprávné celky, organizace zřizované státem, nestátní neziskové organizace, nadace a nadační fondy, hospodářské a agrární komory, vysoké školy a jiné vzdělávací instituce, kulturní instituce, zdravotnická a sociální zařízení, církve, podnikatelé a euroregiony (Abeceda fondů Evropské unie 2007-2013).

Operační program Česká republika- Svobodný stát Bavorsko 2007 - 2013

Operační program přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko navazuje na úspěšně realizovanou Iniciativu Společenství Interreg IIIA ČR - Bavorsko v programovém období 2004 - 2006. Řídícím orgánem je Bavorské státní ministerstvo hospodářství, infrastruktury, dopravy a technologie. V České republice má za něj odpovědnost Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (strukturalni-fondy.cz).

Financování cíle 3 ČR - Bavorsko

Jak už bylo výše zmíněno tento cíl je financován z ERDF. Program přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko 2007—2013 spadá mezi regionální operační programy v cíli Evropská územní spolupráce a je pro něj z fondů EU vyčleněno 115,51 mil. Eur. Program se zaměřuje se na podporu přeshraniční hospodářské, kulturní a komunální spolupráce, rozvoj cestovního ruchu, podporu vzdělání a sociální integrace, zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu a ochranu životního prostředí. V tomto případě je důležitý přeshraniční dopad projektu, kdy přínos z realizace projektu musí mít prokazatelně obě strany hranice. Projekty musí zahrnovat příjemce z obou zemí, kteří spolupracují nejméně dvěma z těchto způsobů: společná příprava, společné provádění, společné využívání pracovníků a společné financování (strukturalni-fondy.cz).

Financované projekty cíle 3 ČR – Bavorsko

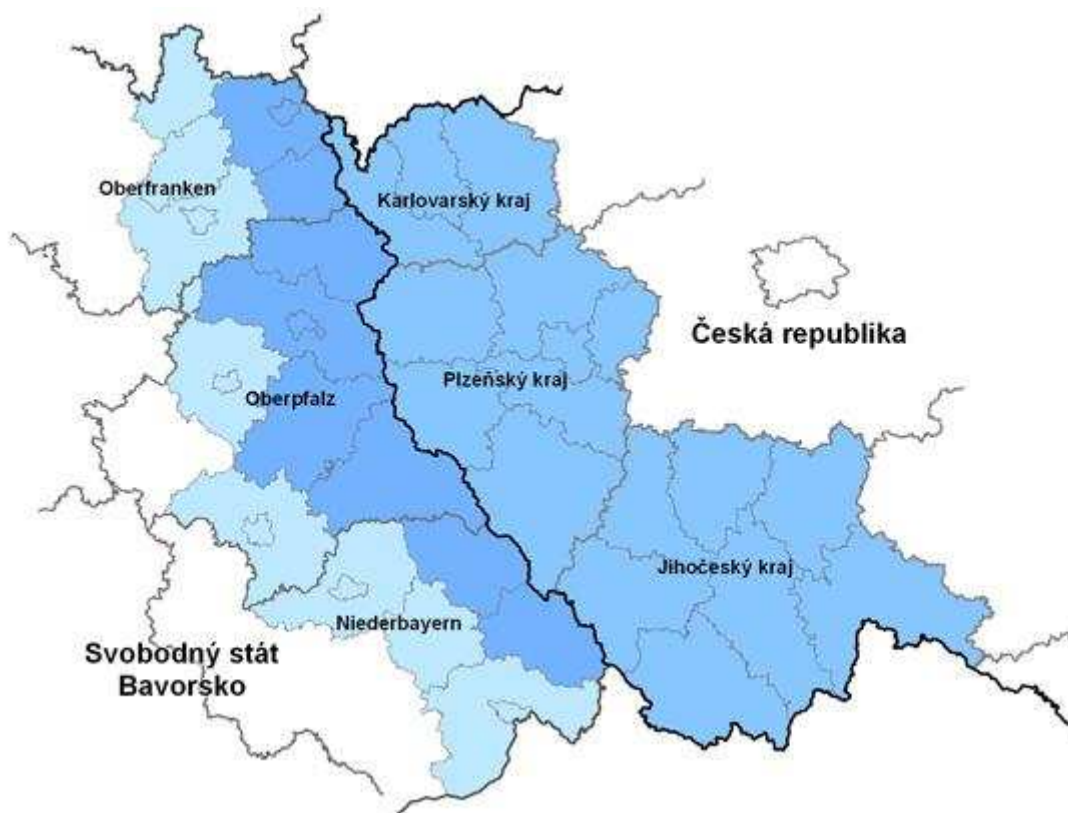
Cíl Evropská územní spolupráce obsahuje 2 prioritní osy, které jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpor a ty vymezují, které typy projektů mohou být podpořeny v rámci příslušné prioritní osy. Operační programy jsou posuzovány Evropskou komisí. **Prioritní osa 1 – Hospodářský rozvoj, lidské zdroje a sítě** a **Prioritní osa 2 – Rozvoj území a životního prostředí** budou v další části ještě blíže přiblíženy (strukturalni-fondy.cz).

4. ANALÝZA REALIZOVANÝCH PROJEKTŮ

4.1 Charakteristika území v rámci Operačního programu Česká republika- Bavorsko

Do Operačního programu Česká republika- Bavorsko, jsou zařazeny z české strany tři kraje, kraj Jihočeský, Plzeňský a Karlovarský. Z německé strany se jedná o zemské okresy Cham, Freyung-Grafenau, Hof, Neustadt an der Waldnaab, Regem, Schwandorf, Tirschenreuth a Wunsiedel im Fichtelgebirge, Amberg-Sulzbach, Bayreuth, Deggendorf, Kronach, Kulmbach, Passau, Regensburg a Straubing-Bogen a statutární města Amberg, Bayreuth, Passau, Regensburg a Straubing, Hof a Weiden. Na následujícím obrázku (Obr. 3) je vidět poloha jednotlivých krajů a zemských okresů v rámci OP ČR-Bavorsko (strukturalni-fondy.cz).

Obr.3: Území v rámci Operačního programu Česká republika - Bavorsko

Zdroj: *Www.crr.cz* [online]. 5.1.2010 [cit. 2011-03-14]. OP Přeshraniční spolupráce ČR-Bavorsko. Dostupné z WWW: <www.crr.cz>

Charakteristika Jihočeského kraje

Tento kraj je vnímán především jako zemědělská oblast s rozvinutým rybníkářstvím a lesnictvím. Geograficky je to poměrně uzavřený celek, jehož jádro tvoří jihočeská kotlina. Na jihozápadě se nachází Šumava, na severozápadě výběžky Brd, na severu Středočeská žulová vrchovina, na východě Českomoravská vrchovina a na jihovýchodě Novohradské hory. Z velké části tvoří kraj státní hranice s Rakouskem a Německem. Jak je tedy patrné, příhraniční charakter kraje nabízí možnosti efektivní přeshraniční spolupráce ve výrobní oblasti, v oblasti služeb a rozvoje cestovního ruchu, kde je využívána atraktivita tohoto kraje, díky velkému množství kulturních památek a méně narušené přírodě. V posledních letech se rozvíjí mnoho forem přeshraniční spolupráce. Jednou z nich je Euroregion Šumava/ Bayerischer Wald/Mühlviertel. Přínosy lze spatřovat ve vytváření a realizaci společných projektů, především v oblasti dopravy, služeb a cestovního ruchu a vzájemné výměně zkušeností. Cílem přeshraniční spolupráce je společná reprezentace regionu, výměna informací a rozvoj cestovního ruchu (cbudejovice.czso.cz).

Charakteristika Plzeňského kraje

Plzeňský kraj se nachází na jihozápadě České republiky. Hranici kraje na západě tvoří státní hranice s Německem (Bavorskem). Severozápadně leží kraj Karlovarský, severovýchodně kraj Středočeský a na jihovýchodě kraj Jihočeský. Pro cestovní ruch jsou v kraji příznivé podmínky. Město Plzeň nabízí mnoho kulturních památek Plzeňský kraj je díky své poloze přitažlivý pro zahraniční investory. Ke zmírňování sociálně ekonomických rozdílů přispívá přeshraniční spolupráce se sousedním Bavorskem v rámci euroregionů. Evropský program podpory přeshraniční spolupráce využívají v Plzeňském kraji okresy Domažlice a Klatovy v euroregionu Šumava a okres Tachov v euroregionu Egrensis (plzen.czso.cz).

Charakteristika Karlovarského kraje

Karlovarský kraj je proslulý hlavně lázeňstvím. Na území kraje se nachází lázně Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Lázně Kynžvart a Jáchymov. Kraj je bohatý na přírodní minerální vody, z nichž nejznámější je Mattoni. V souvislosti s lázeňstvím jsou také velice známé lázeňské oplatky. Karlovy Vary prosluly také bylinným likérem Becherovka a uměním sklářů společnosti Moser. Z kulturní oblasti je to především Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary, který nabízí setkání tvůrců domácích i zahraničních. Karlovarský kraj se nachází na západě území České republiky. Na severu a západě republiky sousedí se státní hranicí s Německem, na východě sousedí s Ústeckým krajem a na jihu s krajem plzeňským. Cestovní ruch je v Karlovarském kraji jedním z nejvýznamnějších odvětví. Především lázeňství udělalo z Karlovarského kraje cílovou destinaci pro hosty z Čech i z ciziny (kr-karlovarsky.cz).

Charakteristika Bavorska

Bavorsko je největší zemí Spolkové republiky Německo. Rozlohu má 70 549 km² a počet obyvatel 12,5 milionu. Bavorsko sousedí na východě s Českou republikou a rakouskými spolkovými zeměmi Salcburskem a Horními Rakousy, na jihu s rakouskými spolkovými zeměmi Tyrolskem, Vorarlberskem a Salcburskem, na západě s Bádenskem-Württemberskem, na severu se spolkovou zemí Hesenskem, se Svobodným státem Duryňskem a Saskem. Bavorsko je jednou z nejbohatších spolkových zemí v Německu, nejen ekonomicky, ale také co se týká přírodních a historických památek. Většina území je kopcovitého rázu. Na jihu země se nacházejí významná Alpská lyžařská střediska, na východě Bavorský les. Bavorsko je obdivováno zahraničními turisty díky svojí krásné a čisté přírodě, pivu a klobásám a tradiční lidové architektuře (bavorsko.net).

4.2 Prioritní osy Cíle 3

Jak již bylo v první části práce zmíněno Cíl 3 ČR- Bavorsko obsahuje dvě prioritní osy, které se dělí na dva logické celky, které jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpory, a ty vymezují, jaké typy projektů mohou být podpořeny v rámci dané prioritní osy. K realizaci malých projektů, které se pohybují do 25 000 Eur, je tu dispoziční fond.

4.2.1 Prioritní osa 1 Hospodářský rozvoj, lidské zdroje a sítě

Na prioritní osu Hospodářský rozvoj, lidské zdroje a sítě je z fondů EU vyčleněno 72,2 mil. €, tj. 62,5 %. Do této prioritní osy lze zařadit projekty, které jsou určeny na podporu přeshraniční spolupráce v oblastech:

- Hospodářská spolupráce a rozvoj ekonomického prostoru
- Cestovní ruch, volný čas a rekreace
- Profesní vzdělávání a trh práce
- Výchova a všeobecné vzdělávání, věda, výzkum, kultura, zdravotnictví a sociální péče, civilní ochrana a ochrana před katastrofami
- Sítě
- Přeshraniční studie a koncepce, které jsou v obsahovém souladu s minimálně jednou oblastí intervence prioritní osy 1
- Technická pomoc

(kr-karlovarsky.cz)

4.2.3 Prioritní osa 2 Rozvoj území a životního prostředí

Na prioritní osu Rozvoj území a životního prostředí je z fondů EU vyčleněno 43,3 mil. €, tj. 37,5 %. V rámci této prioritní osy lze schválit a mohou být uskutečněny projekty v oblastech:

- Životní prostředí a ochrana přírody
- Územní plánování a rozvoj venkovského prostoru
- Doprava
- Přeshraniční Informační a komunikační systémy a technologie
- Přeshraniční studie a koncepce, které jsou v obsahovém souladu s minimálně jednou oblastí intervence prioritní osy 2

(kr-karlovarsky.cz)

4.2.4 Dispoziční fond

Dispoziční fond, jinak také Fond malých projektů je specifický nástroj na podporu finančně malých projektů. Je určen pro projekty typu "people-to-people", které přinášejí prohloubení přeshraničních vazeb a kontaktů. Dispoziční fond byl vyhlášen 6. 6. 2008 a je součástí Operačního programu Cíle 3 Přeshraniční spolupráce Česká republika- Svobodný stát Bavorsko. Tento fond umožňuje realizovat projekty menšího rozsahu o velikosti 1000 až 25 000 Euro. Dispoziční fond je spravován euroregiony česko-bavorského podporovaného území a to Euregio Egrensis a Euroregion Šumava (crr.cz).

4.3 Analýza projektů přeshraniční spolupráce

Velké plus pro příhraniční oblasti, pro euroregiony a pro přeshraniční spolupráci jsou možnosti, jaké dnešní doba nabízí. Díky Evropské unii a jejím fondům, je možné realizovat projekty, na které dříve nebyly finance.

Jak již bylo zmíněno do Operačního programu ČR – Bavorsko spadají, z české strany, tři kraje – Karlovarský, Plzeňský a Jihočeský. V rámci těchto tří krajů byla provedena analýza využívání finančních prostředků z Evropského fondu pro regionální rozvoj (dále jen ERDF). V rámci Operačního programu Česká republika - Bavorsko bylo prozatím schváleno celkem 164 projektů s celkovou přidělenou částkou z ERDF ve výši 100,2 mil Eur.

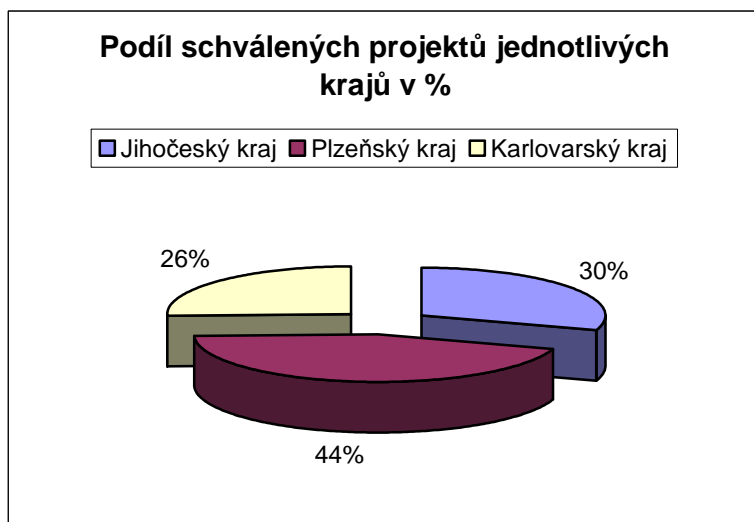
Porovnáním krajů a jejich databáze uskutečněných, respektive schválených projektů, se dospělo k závěru, že nejvíce Operační program ČR – Bavorsko využívá Plzeňský kraj. Plzeňský kraj spolu s německými partnery prozatím schválili 73 projektů s celkovou přidělenou částkou 45,3 mil Eur. Jihočeský kraj ve srovnání s Plzeňským krajem trochu „zaostává“, prozatím na všech monitorovacích výborech odsouhlasil 49 projektů s přidělenými finančními prostředky ve výši 21,4 mil Eur. Karlovarský kraj, podle údajů které poskytl, schválil zatím 42 projektů s celkovou částkou 33,5 mil Eur. Karlovarský kraj má k dispozici dva Operační programy přeshraniční spolupráce. Operační

program ČR – Bavorsko a Operační program ČR-Sasko. Karlovarský kraj tedy využívá obou těchto Operačních programů.

Mezi nejčastěji předkládané projekty v rámci OP ČR - Bavorsko patří projekty z oblasti vzdělávání, ochrany životního prostředí, kultury a rozvoje cestovního ruchu. Konkrétně cestovní ruch má největší podíl na schválených projektech. Často předkládanými projekty jsou bezesporu projekty týkající se cyklostezek, cyklotras a různých forem cyklistiky a turistiky. Také se to týká turistických pěšin, rozvoje turistické infrastruktury a turistických destinací.

V příloženém grafu č. 2 je grafické srovnání tří českých krajů, jakým podílem se podílejí na prozatímním celkovém počtu schválených projektů v programovém období 2007-2013. Nejvíce aktivní v České republice je Plzeňský kraj s 44% (73 projektů), poté Jihočeský s 30% (49 projektů) a Karlovarský s 26% (42 projektů).

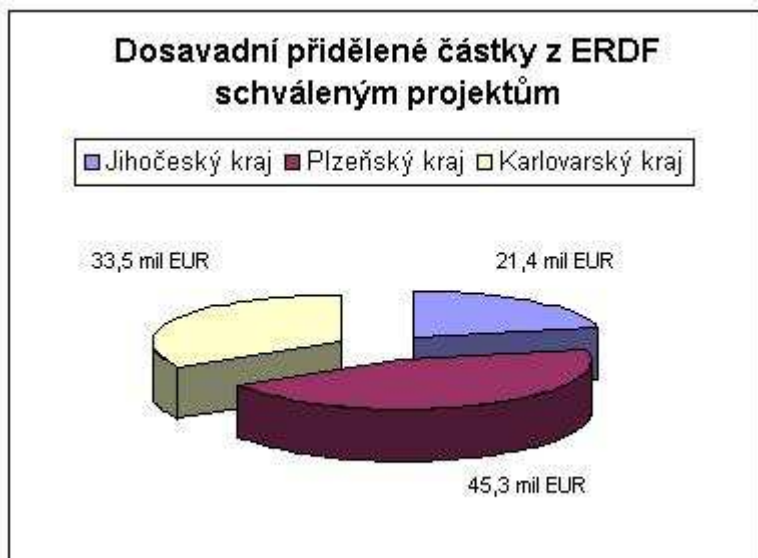
Graf 2: Podíl jednotlivých krajů na prozatímním celkovém počtu schválených projektů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací z www.strukturalni-fondy.cz, www.kr-karlovarsky.cz, www.kraj-jihocesky.cz a www.kr-plzensky.cz

Graf č. 3 znázorňuje finanční využití programu, tj. kolik finančních prostředků jednotlivé kraje a jejich němečtí partneři prozatím vyčerpaly na schválené projekty z ERDF.

Graf:3 Dosavadní přidělené částky z ERDF na schválené projekty

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací z www.strukturalni-fondy.cz, www.kr-karlovarsky.cz, www.kraj-jihocesky.cz a www.kr-plzensky.cz

Pro účely analýzy projektů v rámci přeshraniční spolupráce byl zvolen projekt „Turistický destinační management Bavorský les – Šumava“. Tento projekt je největším česko - bavorským projektem v oblasti cestovního ruchu. Druhým zvoleným projektem je kulturní projekt „Čechy a Bavorsko všedního dne“, který má přiblížit tuto oblast a pozvednout cestovní ruch. Hlavním cílem těchto projektů je zvýšení podílu cestovního ruchu na hospodářské prosperitě příhraničních regionů. Tyto projekty tedy byly vybrány proto, že se týkají cestovního ruchu, který je nedílnou součástí ekonomiky každého státu a zhodnocením pak tedy bude patrné, zda byly efektní a splnily své poslání.

4.3.1 Projekt „Turistický destinační management Bavorský les – Šumava“

Základní informace:

Jedná se o komplexní projekt přeshraničního destinačního managementu.

Žadatel: Volkshochschule für den Landkreis Regen

Český partner: Regionální rozvojová agentura Šumava

Doba realizace: září 2008 – srpen 2011

Celkové náklady: 3 682 613 € / 88 382 712 Kč

Z toho bavorská část projektu: 2.979.150,00 € / 71 499 600 Kč

Z toho česká část projektu: 703.463,00 € / 16 883 112 Kč

Výše dotace: 633 100 EUR / 15 194 400 Kč

Český podíl: 70 363 EUR / 1 688 712 Kč

Aktivity tohoto projektu jsou rozděleny do 6 oblastí:

1, Rozvoj a zlepšení přeshraničních nabídek a produktů v turismu - zmapování nabídky regionu, tvorba vlastních produktů a podpora a propagace stávajících produktů.

2, Zřízení a zkvalitňování přeshraniční infrastruktury pro ČR - zajištění provozu turistického informačního centra Stachy, provozu call centra, provozu přeshraničního informačního centra a provozu informačního centra v Plzni a Českých Budějovicích.

3, Marketing a podpora přeshraničního uplatnění na trhu - zpracování marketingového plánu; vytvoření vizuální identity; modernizace internetového portálu www.isumava.cz, databáze fotografií pro propagaci regionu, komunikace s médii, PR, rozesílání článků a TZ; účast na veletrzích ČR; vydávání tiskovin a kalendáře kulturních a společenských akcí.

4, Podpora zvyšování kvality služeb, regionální certifikace - vytvoření databáze lidových řemesel; certifikace výrobků a služeb; vydávání propagačních materiálů; katalogu výrobků a služeb.

5, *Přeshraniční kooperace v oblasti destinačního managementu* - spolupráce s bavorským partnerem; pořádání workshopů; pořádání fór cestovního ruchu; průzkum trhu, statistiky a spolupráce s TIC.

6, *Vzdělávání a zvyšování kvalifikace* - vzdělávací semináře pro konkrétní cílové skupiny - pracovníci informačních center, podnikatelé a provozovatelé služeb v ČR, držitelé certifikátu Šumava originální produkt.

Cíl projektu:

- vytvoření společné turistické destinace Šumava – Bavorský les
- propojení nabídky regionů – vznik nových turistických produktů
- lepší přehled o všech turistických nabídkách
- společná propagace – propagační materiály v českém i německém jazyce
- zvyšování kvality nabízených služeb v oblasti cestovního ruchu
- otevření informačních kanceláří

Projekt Turistický destinační management Bavorský les - Šumava je dobrým nápadem. Proč by se neměly spojit síly obou zemí v jejich společný prospěch – k vytvoření společné turistické destinace? Vybudováním internetového portálu a společné propagace v obou jazykových verzích získá Šumava i Bavorský les větší řadu návštěvníků. Nabídky regionu se přeci jen lépe studují v mateřském jazyce. Němci, kteří by rádi využili služeb a nabídky české strany si mohou pohodlně vyhledat informace v němčině a naopak Češi si mohou najít potřebné informace o Bavorsku v češtině.

Výhodou tohoto projektu je také to, že myslí na každé počasí, nejen na slunečné léto, či zasněženou zimu, aktivity se najdou pro každého a za každého počasí, což přiláká různé cílové skupiny, jako jsou rodiny s dětmi, milovníci přírody či senioři, kteří si chtějí vychutnat klidnou rekreaci. Tento projekt si také klade za cíl, zvýšení kvality služeb a vzdělávání personálu v oblasti cestovního ruchu. Díky kvalitním službám a ochotnému personálu, se budou turisté z obou zemí rádi vracet tam, kde zažili příjemně strávenou dovolenou. Díky tomu budou nadále zvyšovat cestovní ruch a ekonomiku tohoto regionu. Cílem projektu také bylo vybudování informačních kanceláří, což se podařilo. Informační

centra jsou již otevřena v Plzni i v Českých Budějovicích, kam se mohou turisté obrátit s jakoukoliv připomínkou či dotazem.

Celkové zhodnocení projektu se jeví kladně, aktivity projektu jsou rozděleny do různých oblastí a projekt je tak zaměřen do více směrů. Projekt svou realizací napomáhá ke zvyšování cestovního ruchu a všemu co k němu patří. Z ekonomického hlediska to zajisté pomůže menším městečkům či vesnicím a jednotlivcům, kteří nabízejí služby v daném regionu.

4.3.2 Projekt „Čechy a Bavorsko všedního dne“

Základní informace:

Projekt Čechy a Bavorsko všedního dne jsou televizní magazíny navazující na dřívější projekt Perspektivy Evropy.

Žadatel: Úhlava, o.p.s. 1 662 022,00 €

Bavorský partner: Bayerische Landeszentrale für neue Medien 907 500,00 €

Doba realizace: 2009 – 2011

Výše dotace: 2,56 mil Eur

Jedná se o cyklus televizních pořadů o aktuálních tématech pohraničí. Na přípravě magazínů se čeští a němečtí kolegové podílejí stejnou měrou a výsledkem je dvojjazyčná verze magazínů, která je vysílána v ČR i v Bavorsku. Tyto magazíny jsou vysílány lokálními televizemi ve východním Bavorsku a v plzeňském, karlovarském a jihočeském regionu. Tento projekt vysílá konkrétně pět východobavorských televizních stanic : TV Oberfranken, Oberpfalz TV (Horní Falcko), TVA Regensburg, Donau TV (Dunaj) a Tele Regional Passau (Pasov) a tři české stanice : ZAK TV, TV Vřídlo a TV GIMI. Zúčastněné stanice si vymezují témata a produkci příspěvků dohodou. Spolupráce zahrnuje období od roku 2009 do 2011, v této době se vyprodukuje celkem 120 magazínů v délce 30 minut.

Cíl projektu:

- zachycení zásadních témat týkajících se zejména EU a jejího přínosu pro regiony, hospodářství, cestovní ruch, dopravu, životní prostředí, volnočasové aktivity, kulturu, vzdělání a další
- pořádání anket a diskuzí na aktuální témata
- srovnávací zpravodajství z domovů pro seniory, nemocnic, MŠ, ZŠ, SŠ a VŠ
- vydávání dvojjazyčného informačního materiálu
- zvýšit informovanost o životě v česko – bavorském příhraničí
- prohloubení spolupráce
- iniciování dalších mezinárodních projektů

Projekt Čechy a Bavorsko všedního dne, jak bylo výše zmíněno, navazuje na projekt Perspektivy Evropy. Tento projekt byl dokončen zhruba před 5 lety a odvysílán v regionálních televizích, stejně jako tomu je u projektu Čechy a Bavorsko všedního dne. Projekt Perspektivy Evropy se sice ze začátku jevil jako velmi přínosný, avšak po odvysílání všech dílů by si na něj málokdo vzpomněl. Jelikož dřívější projekt nedopadl příliš dobře, bylo zde určité ponaučení pro tvůrce projektu Čechy a Bavorsko všedního dne a měli se od čeho odrazit, případně věděli, čemu by se měli vyhnout.

Projekt Čechy a Bavorsko všedního dne je na rozdíl od předešlého projektu zaměřený více na informovanost obyvatel o tom, jak se žije v česko – bavorském příhraničí, dále také na různá, velmi zajímavá srovnání české a bavorské strany. Srovnání se týká zejména zdravotnických služeb, služeb pro seniory, či úroveň různých stupňů škol. Takto podaný projekt je pro obyvatele daleko zajímavější, než byl původní projekt, který mapoval jen kvalitní projekty, které se uskutečnily díky přeshraniční spolupráci.

V dnešní době, kdy existuje nepřehledné množství dokumentů a různých cestopisných pořadů, je důležité přilákat pozornost diváka, eventuálního návštěvníka destinace, něčím originálním a zajímavým. Projekt Čechy a Bavorsko všedního dne má velký potenciál do budoucna. Zachycuje všechna témata všedního i nevšedního dne, takže si každý divák přijde na své a tento dokument tak splní svou roli a dostane se do

podvědomí obyvatel. Jelikož ještě nebyly odvysílány všechny díly, nelze tak jednoznačně zhodnotit přínos tohoto projektu.

Hlavním mínusem tohoto projektu je jeho finanční náročnost, která se jeví jako přehnaně vysoká a těžko říci, zda-li bude mít projekt takový efekt, jaký se plánuje. Snahou projektu je také prohlubování spolupráce v uskutečňování dalších mezinárodních projektů. Projekt Čechy a Bavorsko všedního dne se tak možná stane inspirujícím a poučným pro další mezinárodní projekty, které v budoucnosti vzniknou.

5. ZÁVĚR

Hlavními cíly této práce bylo charakterizovat přeshraniční spolupráci, regionální politiku EU a zhodnotit přínosy projektů, které se v rámci Operačního projektu Česká republika – Bavorsko uskutečnily.

Operační program Česká republika – Bavorsko se stal velmi úspěšným, o čemž svědčí celkové množství schválených projektů. Nynější programové období se již přehouplo přes polovinu a čeká ho posledních 2,5 roku, čímž se pomalu blíží ke konci. Úspěšnost tohoto programu byla způsobena již díky dřívějšímu programu, ze kterého nynější spolupráce vychází. Díky programu Iniciativy Společenství INTERREG IIIA, který v České republice, jako takový, působil pouze dva roky v období 2004 – 2006. INTERREG IIIA byl velmi úspěšný a dal základy pro Operační programy přeshraniční spolupráce, které působí v současném období.

Programy, které jsou určeny na podporu příhraničním oblastem jsou velmi důležité. Díky těmto programům mohou žadatelé získat chybějící finanční prostředky na důležité a kvalitní projekty. Programy na podporu přeshraniční spolupráce mají i slabé stránky. Dotace mohou získat i méně kvalitní projekty, které nemají takový efekt jaký se od nich očekával.

Hlavně díky existenci regionální politiky EU a přeshraniční spolupráci se postupně daří příhraniční regiony rozvíjet žádoucím směrem. Tyto regiony mají díky možnostem, které fondy EU nabízejí, šanci rozvíjet svůj cestovní ruch, který je velmi důležitou součástí ekonomiky každého regionu, zlepšovat infrastrukturu, napojovat se na důležité dopravní osy, díky kterým se může zvýšit přitažlivost regionu pro investory a v neposlední řadě také budovat flexibilní trh práce a přiblížit se tak k vyspělým pracovním trhům v EU.

Regionální politika a přeshraniční spolupráce pomáhá hlavně malým vesnicím a menším městečkům. Ty nemají tak velké finanční prostředky a možnosti jako větší města, aby mohly financovat vysoce nákladné projekty a díky dotacím tak mohou plánovat i větší projekty, aniž by nějak významně zatížily rozpočet obce.

V rámci programu přeshraniční spolupráce mají velký úspěch projekty na budování cyklotras. Projektů, které se týkají cyklistiky, cyklotras a cyklostezek je nespočetně. Za cíl si tyto projekty kladou zvýšení cestovního ruchu v oblasti příhraničí a zlepšení sociálního a ekonomického rozvoje lokality. Jejich velké plus spočívá hlavně v jejich ocenitelném přínosu i pro budoucí generace. Také díky jejich neustálému rozšiřování a zdokonalování se bude jednat vždy o aktuální téma.

Na závěr by se dalo tedy říci, že přeshraniční spolupráce příhraničních regionů je velmi přínosná. Díky přeshraniční spolupráci a existenci regionální politiky EU se jednotlivé příhraniční oblasti České republiky zabývají rozvojem svého území daleko více, než tomu bylo v minulosti. Úspěšnou přeshraniční spoluprací může vzniknout konkurenceschopná a prosperující Evropa bez sociálních rozdílů.

6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. DOČKAL, Vít. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky Růžový oblaček a hra reality*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 140 s. ISBN 80-210-3751-2.
2. DOČKAL, Vít. *Regionální politika EU a naplňování principu partnerství Případové studie České republiky, Německa, Francie a Slovinska*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 153 s. ISBN 80-210-4012-2.
3. HUDEČKOVÁ, Helena, LOŠŤÁK, Michal, ŠEVČÍKOVÁ, Adéla. *Regionalistka, Regionální rozvoj a rozvoj venkova*. 1 vyd. Praha: Reprografické studio PEF ČZU, 2008. 189 s. ISBN 978-80-213-1413-9.
4. JEŘÁBEK, Milan, DOKOUPIL, Jaroslav, HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí- Bariéra nebo prostor zprostředkování?* 1. vyd. Praha: Academia, 2004. 296 s. ISBN 80-200-1051-3.
5. KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. rozšířené vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1998. 216 s. ISBN 80-85963-69-8.
6. MATES, Pavel, WOKOUN, René a kol. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. 1. vyd. Praha: PROSPEKTRUM, 2001. 200s. ISBN 80-7175-100-6.
7. MAREK, Dan, KANTOR, Tomáš. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Princípál, 2009. 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.
8. SKOKAN, Karel. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. 1.vyd. Ostrava: Repronis Ostrava, 2004. 160 s. ISBN 80-7329-059-6.
9. TOUŠEK, Václav, KUNC, Josef, VYSTOUPIL, Jiří a kol. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 411 s. ISBN 978-80-7380-114-4.
10. WOKOUN, René, MALINOVSKÝ, Jan, DAMBORSKÝ, Milan, BLAŽEK, Jiří a kol. *Regionální rozvoj, východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

1. *Bavorsko* [online]. c2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <www.bavorsko.net>.
2. *Centrum pro regionální rozvoj ČR* [online]. c2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <www.crr.cz>.
3. *Český statistický úřad Jihočeského kraje* [online]. c2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <www.cbudejovice.czso.cz>.
4. *Český statistický úřad Plzeňského kraje* [online]. 14.3.2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.plzen.czso.cz>.
5. *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa* [online]. c2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <www.ern.cz>.
6. *Euroskop* [online]. c2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <www.euroskop.cz>.
7. *Evropská unie v České republice* [online]. c2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika>.
8. *Fondy Evropské unie* [online]. c2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <www.strukturalni-fondy.cz>.
9. *Informační portál Karlovarského kraje* [online]. c2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <www.kr-karlovarsky.cz>.
10. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. c2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <www.mmr.cz>.
11. *Plzeň, Plzeňský kraj* [online]. c2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <www.regionplzen.cz>.
12. Publikace *Abeceda fondů EU 2007-2013*. In *Abeceda fondů Evropské unie 2007 - 2013* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <www.strukturalni-fondy.cz>.
13. *Regionální rozvojová agentura Šumava* [online]. 3.8.2010 [cit. 2011-03-29]. Cestovní ruch. Dostupné z WWW: <www.rras.cz>
14. *Sagit* [online]. c2011 [cit. 2011-03-29]. Anotace. Dostupné z WWW: <www.sagit.cz>.

7. PŘÍLOHY

1. Logo Cíle 3 ČR - Bavorsko

2. Členění úrovní NUTS na území ČR

Úroveň	Název	jednotek
NUTS I	Stát	1
NUTS II	Regiony soudržnosti	8
NUTS III	Kraje	14
LAU I	Okresy	76 + 15 pražských obvodů
LAU II	Obce	6 249

Zdroj: *Www.strukturalni-fondy.cz* [online]. c2011 [cit. 2011-02-24] Dostupné z WWW: <www.strukturalni-fondy.cz>.

3. Seznam Euroregionů v ČR

Euroregion	Datum vzniku	Partnerský stát
Nisa	21. 12. 1991	Polsko, Německo
Labe	24. 6. 1992	Německo (Sasko)
Krušnohoří	18. 12. 1992	Německo (Sasko)
Egrensis	3. 2. 1993	Německo (Sasko)
Šumava	20. 9. 1993	Německo, Rakousko
Glacensis	5. 12. 1996	Polsko
Praděd	2. 7. 1997	Polsko
Těšínské Slezsko	22. 4. 1998	Polsko
Silesia	20. 9. 1998	Polsko
Pomoraví	23. 6. 1999	Rakousko, Slovensko
Beskydy	9. 6. 2000	Slovensko, Polsko
Bílé Karpaty	30. 7. 2000	Slovensko
Silva Nortica	28. 5. 2002	Rakousko

Zdroj: *Euroregion Nisa* [online]. c2011 [cit. 2011-03-22]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <<http://www.ern.cz>>.

4. Srovnání cílů a nástrojů regionální politiky EU v období 2004 – 2006 a 2007 – 2013

2004 - 2006		2007 - 2013	
Cíle	Finanční nástroje	Cíle	Finanční nástroje
Fond soudružnosti	Fond soudružnosti		
Cíl 1	ERDF ESF EAGGF – orientační sekce FIFG	(Cíl 1) Konvergence	Fond soudružnosti ERDF ESF
Cíl 2	ERDF ESF	(Cíl 2) Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost regionální úroveň národní úroveň	ERDF ESF
Cíl 3	ESF		
INTERREG	ERDF	(Cíl 3) Evropská územní spolupráce	ERDF
URBAN	ERDF		
EQUAL	ESF		
LEADER +	EAGGF – orientační sekce		
Rozvoj venkova a restrukturalizace rybolovu mimo rámeček Cíle 1	EAGGF – záruční sekce FIFG	Problematika rozvoje venkova a rybolovu není už součástí politiky soudružnosti, ale byla zařazena pod Společnou zemědělskou politiku	
9 CÍLŮ	6 FINANČNÍCH NÁSTROJŮ	3 CÍLE	3 FINANČNÍ NÁSTOJE

Zdroj: Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008